

I. POUCZENIA PRZED POSIEDZENIEM O UPRAWNIENIACH I OBOWIĄZKACH OSOBY WSKAZANEJ JAKO SPRAWCA W AKTACH SPRAWY PRZEKAZANYCH PRZEZ PROKURATORA ALBO WŁAŚCIWY SĄD

Użyte w treści pouczenia skróty oznaczają:

- „kpc” – ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.).
- „Ustawa” – ustawę z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (Dz.U. z 2024 r. poz. 94.).

1. Państwowa Komisja ustala tożsamość osoby zaproszonej na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.
2. Odmowa udzielenia odpowiedzi na pytania zadawane w toku wysłuchania, odmowa poddania się badaniu przez biegłego, a także nieobecność na wysłuchaniu pomimo prawidłowego zaproszenia nie stanowią przeszkody do wydania przez Państwową Komisję postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze, jeżeli pozostałe dowody dają do tego podstawę (art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15).
3. Osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuraturę albo właściwy sąd jest uprawniona do:
 - a) wysłuchania w miejscu pobytu w sytuacji braku możliwości stawiennictwa z powodu choroby, kalectwa lub innej niedającej się pokonać przeszkody (art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15);
 - b) ustanowienia pełnomocnika – wysłuchanie odbywa się wówczas w obecności pełnomocnika, chyba że zaproszona osoba wyrazi zgodę na wysłuchanie pod nieobecność pełnomocnika. Państwowa Komisja nie przyznaje pełnomocnika z urzędu (art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15).
4. Osoba wskazana jako sprawca ma również prawo do:
 - a) swobodnego wypowiedzenia się w objętej wysłuchaniem sprawie (art. 29 ust. 1 Ustawy);
 - b) uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narazić tę osobę lub osobę dla niej najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub narazić na wydanie postanowienia o wpisie w Rejestrze (art. 29 ust. 3 pkt 1 Ustawy);
 - c) odmowy odpowiedzi na pytania, gdy jest ona podejrzanym albo oskarżonym o popełnienie przestępstwa pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo została skazana (art. 29 ust. 3 pkt 2 Ustawy);
 - d) odmowy odpowiedzi na pytania co do okoliczności, na które rozciąga się ciężący na tej osobie obowiązek zachowania tajemnicy ustawowo chronionej (art. 29 ust. 3 pkt 3 Ustawy).
5. Osobie wskazanej jako sprawca przysługuje zwrot kosztów podróży z miejsca zamieszkania do miejsca siedziby Urzędu w razie uprawomocnienia się postanowienia o

odmowie wpisu w Rejestrze (art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15) lub umorzenia postępowania wyjaśniającego w całości – w przypadku, gdy osoba poszkodowana wniesie sprzeciw na prowadzenie postępowania wyjaśniającego (art. 36 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15). Zwrot kosztów podróży przyznaje się na wniosek złożony na piśmie w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia o odmowie wpisu w Rejestrze lub wydaniu uchwały o umorzeniu postępowania wyjaśniającego w całości (w sytuacji, gdy osoba poszkodowana wniesie sprzeciw na prowadzenie postępowania wyjaśniającego) (art. 38e ust. 2-4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15).

II. POUCZENIA OGÓLNE O UPRAWNIENIACH I OBOWIĄZKACH OSOBY WSKAZANEJ JAKO SPRAWCA W AKTACH SPRAWY PRZEKAZANYCH PRZEZ PROKURATORA ALBO WŁAŚCIWY SĄD

Nieponoszenie kosztów udziału w postępowaniu wyjaśniającym:

- a) biorąc udział w postępowaniu wyjaśniającym, nie ponosi Pani/Pan jego kosztów (art. 38e ust. 1 Ustawy);
- b) w razie pojawienia się na wystłuchaniu przysługuje Pani/Panu zwrot kosztów podróży z miejsca zamieszkania do siedziby Urzędu Państwowej Komisji – w razie uprawomocnienia się postanowienia o odmowie wpisu w Rejestrze oraz w razie umorzenia postępowania wyjaśniającego w całości, gdy osoba poszkodowana wniesie sprzeciw co do prowadzenia postępowania wyjaśniającego (art. 38e ust. 2 Ustawy).

Możliwość udziału pełnomocnika w postępowaniu wyjaśniającym:

- a) przed Państwową Komisją może Pani/Pan działać osobiście lub przez ustanowionego przez siebie pełnomocnika (art. 28 ust. 5 Ustawy, art. 86 kpc);
- b) Pani/Pana pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki) lub wstępni (rodzice, dziadkowie) oraz osoby z którymi pozostaje Pani/Pan w stosunku przysposobienia (art. 87 § 1 kpc);
- c) Państwowa Komisja nie ustanawia pełnomocnika z urzędu (art. 25 ust. 5 zd. 2 Ustawy).

Możliwość zapoznania się z aktami postępowania wyjaśniającego:

- a) ma Pani/Pan prawo przeglądać akta postępowania wyjaśniającego i otrzymywać odpisy, kopie lub wyciągi z tych akt (art. 27c Ustawy);
- b) uzyskanie odpisów, kopii lub wyciągów z akt postępowania wyjaśniającego jest bezpłatne (art. 27c w zw. z art. 38e ust. 1 Ustawy).

Przebieg postępowania wyjaśniającego (wnioski dowodowe, dokonywane czynności):

- a) może Pani/Pan składać wnioski dowodowe, np. o przeprowadzenie dowodu z dokumentów (w tym zdjęć, plików zapisanych na nośnikach elektronicznych takich jak pendrive, CD/DVD), zgłosić wniosek o zobowiązanie innych osób do dostarczenia dokumentów, o przesłuchanie świadka, o przeprowadzenie oględzin, czy dopuszczenie opinii biegłego (art. 28 ust. 2 pkt 5 Ustawy, art. 244 kpc, art. 245 kpc, art. 271 kpc, art. 278 kpc, art. 292 kpc, art. 308 kpc, art. 309 kpc);
- b) nie ma Pani/Pan obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (art. 27a ust. 3 Ustawy);
- c) niedające się rozstrzygnąć wątpliwości rozstrzyga się na Pani/Pana korzyść (art. 27a ust. 1 Ustawy);
- d) Państwowa Komisja w toku postępowania wyjaśniającego może dokonywać czynności z urzędu (art. 27a ust. 2 Ustawy);
- e) odmowa udziału w postępowaniu wyjaśniającym albo w dokonywanych czynnościach (np. wystłuchaniu, badaniu przez biegłego), nie stanowią przeszkody do wydania przez Państwową Komisję postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze, jeżeli pozostałe dowody dają do tego podstawę (art. 28 ust. 6 Ustawy).

Korespondencja z Państwową Komisją i sposoby doręczeń pism:

- a) korespondencja z Państwowej Komisji będzie Pani/Panu doręczana w miejscu zamieszkania, a w razie trudności w doręczeniu, także w miejscu pracy lub tam, gdzie zostaniesz zastany (art. 135 § 1 kpc);
- b) jeżeli chce Pani/Pan, aby korespondencja z Państwowej Komisji była Pani/Panu doręczana na adres inny niż adres miejsca zamieszkania, może Pani/Pan złożyć wniosek o dokonywanie doręczeń na inny wskazany przez Panią/Pana adres, w tym adres skrytki pocztowej (art. 135 § 2 kpc). Może Pani/Pan także złożyć wniosek o doręczanie korespondencji upoważnionej przez Panią/Pana osobie (art. 133 § 3 kpc);
- c) ma Pani/Pan obowiązek zawiadomić Państwową Komisję o każdej zmianie swego miejsca zamieszkania, adresu do doręczeń, w tym zmianie lub zaprzestaniu korzystania z adresu skrytki pocztowej oraz o zmianie/odwołaniu osoby upoważnionej do odbioru korespondencji. W razie zaniedbania tego obowiązku pismo wysłane na ostatni wskazany przez Panią/Pana adres (miejsca zamieszkania/do doręczeń/skrytki pocztowej) zostanie uznane za doręczone – tak, jakbyś odebrał pismo (art. 136 § 1, 2 i 4 kpc);
- d) pismo zostanie uznane za doręczone również wtedy, gdy zostanie przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, tj. Poczte Polską na wskazany przez Panią/Pana adres i pomimo dwukrotnego awizowania nie odbierze go Pani/Pan z placówki pocztowej (art. 139 § 1 kpc). Pismo zostanie uznane za doręczone także w sytuacji, gdy w ogóle odmówi Pani/Pan jego przyjęcia (art. 139 § 2 kpc).

Co powinno zawierać pismo kierowane do Państwowej Komisji i jak je złożyć:

1. Każde pismo, kierowane do Państwowej Komisji powinno zawierać:
 - a) oznaczenie nazwy Państwowej Komisji;
 - b) numer sprawy;
 - c) Pani/Pana imię i nazwisko, ewentualnie imię i nazwisko Pani/Pana przedstawiciela ustawowego i pełnomocnika (o ile są ustanowieni);
 - d) oznaczenie rodzaju pisma (np. wniosek, oświadczenie, odwołanie);
 - e) osnovę wniosku lub oświadczenia (wyjaśnienie jaki ma Pani/Pan faktyczny zamiar wnosząc pismo);
 - f) wskazanie faktów, na których opiera Pani/Pan swój wniosek lub oświadczenie, oraz wskazanie dowodu na wykazanie każdego z tych faktów – o ile uzna Pani/Pan to za konieczne dla rozstrzygnięcia co do swojego wniosku lub oświadczenia;
 - g) Pani/Pana podpis albo podpis Pani/Pana przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika (o ile są ustanowieni) – jeżeli nie może Pani/Pan się podpisać samodzielnie, może to zrobić za Panią/Pana upoważniona osoba – w takim wypadku należy podać w piśmie przyczynę, dla której Pani/Pan nie złożył podpisu samodzielnie;
 - h) wymienienie załączników (podanie wszystkich dokumentów, które Pani/Pan załącza do pisma);
 - i) oznaczenie Pani/Pana miejsca zamieszkania i adresów, ewentualnie adresów Pani/Pana przedstawiciela ustawowego i pełnomocnika (o ile są ustanowieni), – dotyczy to tylko pierwszego pisma kierowanego przez Panią/Pana do Państwowej Komisji (art. 126 § 1, 1¹, 2, 2¹, 3, 4 kpc);
 - j) do pisma należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników, które następnie są doręczane osobie poszkodowanej. Ponadto, jeżeli nie złożyła Pani/Pan załączników w oryginale, musi Pani/Pan dodatkowo dołączyć po jednym odpisie każdego załącznika do akt postępowania wyjaśniającego (art. 128 § 1 kpc);

2. Jeżeli Pani/Pana pismo nie będzie zawierało wszystkich elementów wskazanych powyżej, tj. od litery a) do litery j), zostanie Pani/Pan wezwany do jego poprawienia lub uzupełnienia w wyznaczonym terminie. Jeżeli nie wykona Pani/Pan wezwania albo wykona je nieprawidłowo lub po wyznaczonym do tego terminie, Państwowa Komisja zwróci Pani/Pana pismo. Pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków – tak, jakby nigdy nie wniesiono pisma. Natomiast pismo poprawione w terminie wywołuje skutki od chwili jego złożenia (art. 130 § 1, 1¹, 2, 3 kpc);
3. Pismo do Państwowej Komisji może Pani/Pan wnieść osobiście, tj. złożyć je w siedzibie Urzędu lub przesłać pocztą;
4. Wysłanie pisma w formie przesyłki poleconej w placówce Poczty Polskiej lub w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej jest równoznaczne z wniesieniem go do Państwowej Komisji – datą złożenia pisma do Państwowej Komisji będzie data nadania go w placówce pocztowej wskazanych wyżej operatorów pocztowych (art. 165 § 2 kpc). Jeżeli skorzysta Pani/Pan z usług innej firmy świadczącej usługi pocztowe, datą złożenia pisma do Państwowej Komisji będzie faktyczny dzień jego doręczenia Państwowej Komisji – data odbioru przesyłki przez uprawnionego pracownika Urzędu Państwowej Komisji;
5. Jeśli jest Pani/Pan żołnierzem, osobą pozbawioną wolności albo członkiem załogi polskiego statku morskiego, to złożenie przez Panią/Pana pisma odpowiednio w dowództwie jednostki wojskowej, w administracji zakładu karnego albo u kapitana statku jest równoznaczne z wniesieniem go do Państwowej Komisji (art. 165 § 3 kpc).

III. WYBRANE PRZEPISY USTAWY

Art. 28 ustawy:

1. Komisja wydaje postanowienie w przedmiocie wpisu w Rejestrze po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania wyjaśniającego, w tym:

- 1) akt sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd;
- 2) wystuchania osoby poszkodowanej;
- 3) wystuchania osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd.

2. Komisja przed wydaniem postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze może również:

- 1) wysłuchać osobę zgłaszającą;
- 2) wysłuchać inną osobę w charakterze świadka;
- 3) zasięgnąć opinii biegłego;
- 4) przeprowadzić dowód z innych materiałów, w tym dokumentów zgromadzonych w sprawie lub przedstawionych przez osoby wskazane w pkt 1 i 2 oraz ust. 1 pkt 2 i 3.

2a. Komisja wyznacza ze swojego grona członka sprawozdawcę, który po zapoznaniu się z aktami sprawy przekazanymi przez prokuratora albo właściwy sąd przedstawia Komisji stan sprawy.

2b. Czynności postępowania wyjaśniającego Komisja prowadzi w składzie co najmniej pięciu członków.

2c. Przewodniczącemu Komisji, a w razie jego nieobecności - członkowi Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, przysługują uprawnienia przewodniczącego w postępowaniu wyjaśniającym.

2d. W przypadku przyznania przez osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd dopuszczenia się zachowania będącego podstawą do wpisu w Rejestrze Komisja może ograniczyć postępowanie wyjaśniające do wystuchania osoby poszkodowanej i osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, jeżeli przyznanie nie budzi żadnych wątpliwości.

3. Postępowanie jest prowadzone w siedzibie Urzędu Komisji.

4. Jeżeli osoba nie może stawić się z powodu choroby, kalectwa lub innej niedającej się pokonać przeszkody, Komisja może ją wysłuchać w miejscu jej pobytu.

4a. Na wniosek osoby poszkodowanej Komisja może ją wysłuchać w miejscu zamieszkania.

4b. Komisja może zlecić czynności, o których mowa w ust. 4 i 4a, wyznaczonemu członkowi Komisji.

4c. Komisja może w uzasadnionych przypadkach wysłuchać osobę poszkodowaną przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku albo zwrócić się o przedstawienie wyjaśnień na piśmie.

5. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, mogą ustanowić pełnomocnika. Komisja nie ustanawia pełnomocnika z urzędu.

6. Odmowa udzielenia przez osobę, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lub 3, odpowiedzi na pytania zadawane w toku wystuchania, odmowa poddania się badaniu przez biegłego, a także nieobecność tych osób na wystuchaniu pomimo prawidłowego zaproszenia nie stanowią przeszkody do wydania przez Komisję postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze, jeżeli pozostałe dowody dają do tego podstawę.

Art. 29 Ustawy:

1. Osoba wysłuchiwana ma prawo swobodnego wypowiedzenia się w objętej wysłuchaniem sprawie.
2. Komisja może w toku wysłuchania zadawać pytania osobie wysłuchiwanej.
3. W postępowaniu wyjaśniającym osoba wysłuchiwana, o której mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 i 3 i ust. 2 pkt 1, ma prawo do:
 - 1) uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narazić tę osobę lub osobę dla niej najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub narazić na wydanie postanowienia o wpisie w Rejestrze;
 - 2) odmowy odpowiedzi na pytania, gdy jest ona podejrzanym albo oskarżonym o popełnienie przestępstwa pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo została skazana;
 - 3) odmowy odpowiedzi na pytania co do okoliczności, na które rozciąga się ciężący na tej osobie obowiązek zachowania tajemnicy ustawowo chronionej;
 - 4) odmowy odpowiedzi na pytania, gdy jest ona osobą poszkodowaną, która wniosła sprzeciw, o którym mowa w art. 27 ust. 3.
4. O uprawnieniach wymienionych w ust. 1 i 3 osobę wysłuchiwaną informuje się przed rozpoczęciem wysłuchania.

Art. 30 Ustawy:

1. Komisja zaprasza na posiedzenie w celu wysłuchania osobę zgłaszającą, osobę poszkodowaną oraz osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd nie później niż w terminie 7 dni od dnia planowanego wysłuchania.
2. Komisja może wezwać na posiedzenie w celu wysłuchania inne osoby w charakterze świadka lub biegłego. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.
3. W zaproszeniu i wezwaniu, o których mowa w ust. 1 i 2, Komisja wskazuje imię i nazwisko oraz adres zamieszkania osoby zapraszanej albo wezwanej, a także miejsce i termin wysłuchania oraz przedmiot sprawy.
4. Osobę zgłaszającą, osobę poszkodowaną i osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd poucza się o treści przepisów art. 28 ust. 4, 5 i 6, a osobę poszkodowaną - dodatkowo o treści przepisu art. 28 ust. 4a. Pouczenia załącza się do zaproszenia na wysłuchanie.
5. Świadka i biegłego poucza się o możliwości nałożenia przez sąd grzywny za nieusprawiedliwione niestawiennictwo na wysłuchanie w postępowaniu wyjaśniającym, za nieuzasadnione uchylenie się od odpowiedzi lub nieuzasadnioną odmowę odpowiedzi na pytania zadawane podczas wysłuchania. Dodatkowo świadka poucza się o treści ust. 7. Pouczenia załącza się do wezwania na wysłuchanie.
6. Grzywnę za nieusprawiedliwione niestawiennictwo na wysłuchanie w postępowaniu wyjaśniającym albo za nieuzasadnione uchylenie się od odpowiedzi lub nieuzasadnioną odmowę odpowiedzi na pytania zadawane podczas wysłuchania nakłada na świadka lub biegłego, na wniosek Komisji, sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania świadka albo biegłego. Grzywny nie orzeka się, jeżeli świadek lub biegły nie był pouczony o okolicznościach, o których mowa w ust. 5 zdanie pierwsze.

7. W przypadku powtórnego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa świadka na wystąpienie w postępowaniu wyjaśniającym, na wniosek Komisji, sąd rejonowy właściwy dla miejsca zamieszkania świadka zarządza jego przymusowe sprowadzenie.

Art. 38 e ustawy:

1. Osoba zgłaszająca, osoba poszkodowana i osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd nie ponoszą kosztów postępowania wyjaśniającego.
2. Osobie zaproszonej lub osobie wezwanej przez Komisję w charakterze świadka w postępowaniu wyjaśniającym przysługuje zwrot kosztów podróży z miejsca ich zamieszkania do siedziby Urzędu Komisji, z tym że osobie wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd zwrot kosztów podróży przysługuje w razie uprawomocnienia się postanowienia, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 2, lub umorzenia postępowania wyjaśniającego w całości z przyczyn określonych w art. 36 ust. 1 pkt 2.
3. Zwrot kosztów podróży przyznaje się na wniosek osoby, o której mowa w ust. 2, złożony do protokołu lub na piśmie, w terminie 7 dni od dnia zakończenia czynności z jej udziałem. W przypadku osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd wniosek taki może być złożony na piśmie w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 2, lub podjęcia uchwały o umorzeniu postępowania wyjaśniającego w całości z przyczyn określonych w art. 36 ust. 1 pkt 2.
4. Wysokość kosztów podróży ustala i przyznaje ich zwrot w drodze zarządzenia przewodniczący Komisji. Od zarządzenia przysługuje odwołanie do całego składu Komisji w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego zarządzenia.